

Legislativní činnost ČBÚ/SBS v roce 2012 až 2013

1/ Úvodem

Z hlediska celkového objemu legislativních prací v oboru horního práva byl rok 2012 rokem dosti náročným; část legislativních aktivit, započatých v roce 2012, měla pak přirozeně pokračování v roce 2013. Rozsah prací na přípravě právních předpisů z oblasti horního práva, k nimž v roce 2012 došlo, nejlépe dokládají právní předpisy, které byly v roce 2012 pro tento obor práva vydány. Jednalo se o celou řadu právních předpisů, u nichž byl hlavním gestorem za přípravu Český báňský úřad, a o několik právních předpisů v gesci jiných resortů, např. Ministerstva životního prostředí, Ministerstva průmyslu a obchodu nebo Ministerstva pro místní rozvoj.

Rok letošní, tedy rok 2013, probíhal též ve znamení zvýšeného legislativního úsilí, přičemž do vývoje prací na přípravě nových právních předpisů se určitým způsobem promítly i důležité souvislosti mezinárodní, společenské i politické. V roce 2013 bylo vydáno několik horně-právních předpisů, jejichž přijetí bylo vyvoláno hlavně potřebou dostát závazkům České republiky vůči Evropské unii; jednalo se o předpisy o sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití a o předpisy o těžebních odpadech.

Kromě zákonů, nařízení vlády a několika vyhlášek z oboru horního práva, vydaných ve Sbírce zákonů v I. 2012 a 2013, je však třeba zmínit i celou řadu dalších důležitých materiálů legislativní povahy, které byly připravovány v letech 2012 a 2013, avšak z různých důvodů nebyly schváleny, mj. i v souvislosti se změnou vlády a ve vazbě na rozpuštění Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, které nedlouho po pádu vlády následovalo.

2/ Právní předpisy v roce 2012

Nejčastěji novelizovaným předpisem z oblasti horního práva byl v r. 2012 **horní zákon**, neboť v průběhu roku 2012 došlo celkem ke třem významným změnám v textu horního zákona. První ze zmiňovaných novelizací horního zákona byla provedena ***zákonem č. 85/2012 Sb., o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů***. Na základě tohoto zákona

bylo mezi zvláštní zásahy do zemské kůry zařazeno rovněž ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur. Druhá novelizace horního zákona je spojena s velkou novelizací zákona stavebního, kterou provedl **zákon č. 350/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé související zákony.** Na základě této novelizace se mj. obvodním báňským úřadům dostává postavení tzv. jiných stavebních úřadů, a to pro umístování a povolování staveb v dobývacích prostorech, které mají sloužit otvírce, přípravě a dobývání, jakož i úpravě a zušlechťování nerostů prováděných v souvislosti s jejich dobýváním, a skladů výbušnin. Konečně třetí novelizaci představuje **zákon č. 498/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů,** na jehož základě byl z horního zákona vypuštěn institut vyvlastnění.

V r. 2012 byl novelizován také zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, a to zákonem č. 18/2012 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o Celní správě České republiky. Stejným právním předpisem byl pak novelizován i tehdy platný zákon č. 146/2010 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití. Novely nabyla účinnosti až dnem 1. ledna 2013.

Dne 20. března 2012 byl v částce č. 31 Sbírky zákonů **vyhlášen zákon č. 85/2012 Sb., o ukládání oxidu uhličitého do přírodních horninových struktur a o změně některých zákonů.** Zákon byl prezidentem republiky podepsán dne 7. února 2012 a účinnosti nabyl třicátým dnem po vyhlášení, tedy dne 19. dubna 2012. Některá ustanovení zákona však bude možno aplikovat až v r. 2020. Zákon č. 85/2012 Sb. stanoví v oblasti ukládání kysličníku uhličitého rozsáhlé kompetence především pro obvodní báňské úřady, dále pro Český báňský úřad, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo průmyslu a obchodu, pro krajské úřady a pro obce.

Kromě vydání zákonů došlo v oblasti horního práva i k vydání několika prováděcích předpisů. V roce 2012 bylo v gesci Českého báňského úřadu novelizováno celkem 6 vyhlášek. Provedené novelizace se týkaly převážně problematiky odborných kvalifikací pro výkon některých profesí, v menším rozsahu pak také otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu.

První z vyhlášek vydaných Českým báňským úřadem v roce 2012 byla **vyhláška č. 265/2012 Sb.,** ze dne 20. července 2012, kterou se mění vyhláška č.

55/1996 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu při činnosti prováděné hornickým způsobem v podzemí, ve znění pozdějších předpisů; účinnosti nabyla tato vyhláška dnem 1. září 2012. Novelizace vyhlášky č. 55/1996 Sb. se týkala mimo jiné otázek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a bezpečnosti provozu, problematiky hlášení závažných pracovních úrazů, provádění prohlídek pracovišť, ověřování bezpečného stavu pracovišť, oblasti dokumentace apod.

Druhým prováděcím předpisem, který vydal Český báňský úřad v roce 2012, byla **vyhláška č. 378/2012 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 298/2005 Sb., o požadavcích na odbornou kvalifikaci a odbornou způsobilost při hornické činnosti nebo činnosti prováděné hornickým způsobem a o změně některých právních předpisů, ve znění vyhlášky č. 240/2006 Sb. Jedná se o rozsáhlou novelizaci citované vyhlášky, která novým způsobem vymezuje základní pojmy v oblasti kvalifikací, nově stanovuje okruh profesí, u nichž ověřují odbornou způsobilost orgány státní báňské správy, řeší dobu platnosti osvědčení a zasahuje i do oblasti uznávání odborné kvalifikace cizích státních příslušníků. Kromě jiného se od počátku prosince 2012 také nově vymezují teoretické a praktické oblasti, které tvoří obsah vzdělání a přípravy vyžadované v České republice pro výkon činnosti závodního lomu apod.

Souběžně s novelizací vyhlášky o kvalifikacích byla vydána i **vyhláška č. 379/2012 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 447/2001 Sb., o báňské záchranné službě, ve znění vyhlášky č. 87/2006 Sb. Podstatou provedené změny byla úprava kvalifikačních požadavků nezbytných pro výkon funkce ředitele hlavní báňské záchranné stanice. Účinnosti nabyla tato novelizační vyhláška dnem 1. prosince 2012.

Vyhláška č. 380/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 15/1995 Sb., o oprávnění k hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, jakož i k projektování objektů a zařízení, které jsou součástí těchto činností, ve znění vyhlášky č. 298/2005 Sb., znamenala hlavně terminologické zpřesnění textu vyhlášky o oprávněních. Zároveň provazuje text vyhlášky č. 15/1995 Sb. s dalšími novelizovanými vyhláškami upravujícími kvalifikační požadavky pro výkon některých funkcí v oblasti hornictví. Také tento předpis nabyl účinnosti dnem 1. prosince 2012.

Novelizace se dočkala i vyhláška o bezpečnosti elektrických technických zařízení. K její stručné změně došlo – s účinností od začátku prosince r. 2012 - na

základě **vyhlášky č. 381/2012 Sb.**, kterou se mění vyhláška Českého báňského úřadu č. 75/2002 Sb., o bezpečnosti provozu elektrických technických zařízení používaných při hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem. Novelizace jednak zpřesňuje vymezení předmětu právní úpravy, jednak upravuje požadavky na projektovou dokumentaci nezbytnou pro uvedení elektrického zařízení do provozu.

Poslední vyhláškou vydanou Českým báňským úřadem v roce 2012 byla **vyhláška č. 382/2012 Sb.**, kterou se mění vyhláška č. 435/1992 Sb., o důlně měřické dokumentaci při hornické činnosti a některých činnostech prováděných hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů. Provedená změna spočívá ve vymezení kvalifikačních požadavků na hlavního důlního měřiče a důlního měřiče, a to odkazem na vyhlášku č. 298/2005 Sb.

3/ Právní předpisy 2013

Kromě výše uvedených předpisů byla v průběhu roku 2012 připravována i novelizace vyhlášky č. 49/2008 Sb. a vyhlášky č. 51/1989 Sb., nový zákon o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití a jeho prováděcí nařízení, zpracován byl i návrh dílčí novelizace zákona o těžebních odpadech. Ve spolupráci Českého báňského úřadu, Ministerstva průmyslu a obchodu a Ministerstva životního prostředí pak byl připraven i návrh věcného záměru novely horního zákona. Tyto práce měly a mají svůj přesah do roku 2013, kdy by u většiny z nich mělo dojít k završení legislativního procesu.

Od počátku roku 2013 do konce dubna 2013 vyšly ve Sbírce zákonů čtyři právní předpisy z oboru horního práva. Jednalo se celkem o dvě vyhlášky, jeden zákon a jedno nařízení vlády. Záběr těchto právních předpisů je poměrně široký a tematicky zasahuje do několika oblastí, konkrétně do oblasti úpravnictví, do oblasti zajišťování bezpečného stavu podzemních objektů a rovněž do oblasti výbušnin.

Prvním báňským předpisem publikovaným v r. 2013 ve Sbírce zákonů, konkrétně v její částce č. 7, byla **vyhláška č. 12/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 51/1989 Sb., o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci a bezpečnosti provozu při úpravě a zušlechťování nerostů, ve znění pozdějších předpisů.** Vyhláška č. 12/2013 Sb. se týká pouze jednoho ustanovení vyhlášky č. 51/1989 Sb., konkrétně ustanovení § 6 odst. 7. Tato velmi stručná novelizace řeší především otázku aplikace technických norem v případě kontroly opotřebených krycích plechů a mřížových roštů. Účinnosti nabyla vyhláška č. 12/2013 Sb. dnem 1. února 2013.

Vyhláška č. 13/2013 Sb., kterou se mění vyhláška č. 49/2008 Sb., o požadavcích k zajištění bezpečného stavu podzemních objektů, vyšla stejně jako vyhláška č. 12/2013 Sb. v částce č. 7 Sbírky zákonů dne 17. ledna 2013 a nabyla rovněž účinnosti dnem 1. února 2013. Jedná se v pořadí o první a poměrně rozsáhlou novelizaci vyhlášky o podzemních objektech. Vydání této novelizující vyhlášky bylo mj. reakcí na novelizaci § 37 zákona č. 61/1988 Sb. provedenou zákonem č. 184/2011 Sb. Nově se stanovuje především okruh situací, které vyhláška o podzemních objektech reguluje; změn ovšem doznalo také vymezení pojmů, stanovení požadavků na uchovávání dokumentace a otázka identifikačních údajů. Do vyhlášky o podzemních objektech se rovněž dostávají (v novém § 8a) požadavky na obsah plánu zdolávání závažných provozních nehod.

Nepochybně nejvýznamnějším a nejdůležitějším právním předpisem, který v oboru horního práva vyšel v první třetině roku 2013, byl **zákon č. 83/2013 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití**. Tento zákon byl vyhlášen v částce č. 39 Sbírky zákonů dne 5. dubna 2013 a téhož dne nabyl také účinnosti. Jeho vydání, spojené se zrušením dosavadního zákona č. 146/2010 Sb. (stejného názvu), bylo zapříčiněno vývojem unijní legislativy, na který musela Česká republika neprodleně zareagovat.

Zákon č. 83/2013 Sb. překlápí do českého právního řádu požadavky dvou evropských směrnic týkajících se označování výbušnin, konkrétně směrnice 2008/43/ES a směrnice 2012/4/EU. Směrnice 2008/43/ES, kterou se podle směrnice Rady 93/15/EHS zřizuje systém pro identifikaci a sledovatelnost výbušnin pro civilní použití, byla do českého právního řádu v minulosti již jednou transponována, a to zákonem č. 146/2010 Sb., o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití, který nabyl účinnosti dnem 5. dubna 2012. V průběhu let 2010 a 2011 dospěla ovšem Evropská komise k závěru, že národní předpisy přejímající požadavky směrnice 2008/43/ES mohou nadměrně zatěžovat podnikatelský sektor a přistoupila k přijetí směrnice 2012/4/EU ze dne 22. února 2012, kterou se mění směrnice 2008/43/ES, kterou se podle směrnice Rady 93/15/EHS zřizuje systém pro identifikaci a sledovatelnost výbušnin pro civilní použití. Směrnice 2012/4/EU vyloučila z působnosti směrnice 2008/43/ES stopiny, zápalnice a kalíškové zápalky s odůvodněním, že tyto výrobky nepředstavují – z hlediska jejich možného zneužití k trestné činnosti - enormně vysoké riziko. Směrnice 2012/4/EU také odložila datum,

od kdy má být podnikatelský sektor povinen výbušniny opatřovat jednoznačným označením, o jeden rok, a současně posunula o tři roky datum, od kdy bude podnikatelský sektor povinen vést systém pro sledovatelnost výbušnin (z 5. dubna 2012 na 5. dubna 2015).

Transpozici směrnice 2012/4/EU do právního řádu České republiky, jakožto jednu z povinností České republiky vyplývajících z členství v Evropské unii, bylo původně navrženo provést novelizací zákona č. 146/2010 Sb. Z důvodu legislativní náročnosti takové právní úpravy, spočívající fakticky ve zrušení již jednou založených povinností a znovuoobnovením těchto povinností v pozdější době, se však tato cesta ukázala jako neschůdná. Proto bylo přistoupeno ke zpracování návrhu zcela nového zákona, jenž by plně nahradil stávající platný a účinný zákon č. 146/2010 Sb.

Těžiště legislativního procesu spadalo do druhé poloviny roku 2012 a bylo spojeno mimo jiné s projednáváním návrhu zákona v Legislativní radě vlády a v jejích pracovních komisích. Výsledkem tohoto projednávání bylo nové legislativní řešení, spočívající v rozdělení předmětu právní úpravy tak, aby základní otázky byly vtěleny do zákona, technické podrobnosti pak do prováděcího nařízení vlády.

Návrh zákona připravený ve smyslu výše uvedeného závěru byl následně schválen vládou, prošel hned v prvním čtení Poslaneckou sněmovnou a vzápětí byl schválen Senátem. Krátce poté byl podepsán i prezidentem republiky. Publikace nového zákona o označování a sledovatelnosti výbušnin pro civilní použití byla provedena společně s vydáním prováděcího nařízení vlády k tomuto zákonu, a to dne 5. dubna 2013.

Nařízení vlády č. 84/2013 Sb., o požadavcích na jednoznačné označování výbušnin pro civilní použití, je čtvrtým právním předpisem z oboru horního práva, vyhlášeným ve Sbírce zákonů v období od ledna 2013 do dubna 2013. Toto nařízení vlády bylo připravováno s ohledem na stanovisko Legislativní rady vlády od listopadu 2012. Jeho vydáním byla završena transpozice směrnice 2012/4/EU do českého právního řádu.

Nařízení vlády č. 84/2013 Sb. obsahuje výčet specifických druhů výbušnin, na které se neuplatní požadavky na jednoznačné označování a sledovatelnost, a současně řeší i technické aspekty připojování jednoznačného označení k výbušninám pro účely jejich sledovatelnosti. Volba stanovit některé bližší podrobnosti jednoznačného označování výbušnin formou prováděcího právního

předpisu je v první řadě vedena snahou mít v budoucnu možnost pružněji reagovat na případné další technické novelizace směrnice 2008/43/ES, které nelze ze strany Evropské komise nikdy vyloučit.

Nařízení vlády č. 84/2013 Sb. nabylo účinnosti společně se svým mateřským zákonem č. 83/2013 Sb. (a v souladu s požadavky směrnice 2012/4/EU), tedy 5. dubna 2013.

S účinností od 21. června 2013 byl ve Sbírce zákonů vyhlášen **zákon č. 168/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 157/2009 Sb., o nakládání s těžebním odpadem a o změně některých zákonů**. Jedná se o první novelizaci zákona o těžebních odpadech. Tato novelizace byla reakcí na stanovisko Evropské komise k původnímu znění zákona č. 157/2009 Sb. V rámci novelizace došlo mj. k rozšíření působnosti zákona č. 157/2009 Sb. i na těžební odpady po těžbě a úpravě radioaktivních surovin, byly upraveny některé lhůty a dořešena otázka informování veřejnosti; dále byly změněny části zákona č. 157/2009 Sb. týkající se sankcí a jeho text byl přizpůsoben požadavkům kontrolního řádu.

Dne 23. srpna 2013 došlo k vyhlášení zákona č. 257/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o katastru nemovitostí. Jak již název napovídá, jedná se o doprovodný změnový zákon k novému katastrálnímu zákonu (zákon č. 256/2013 Sb.); oba zákony nabývají účinnosti k 1. lednu 2014. Součástí zákona č. 257/2013 Sb. je i dílčí novela horního zákona, která se týká zasílání podkladů o chráněném ložiskovém území a o dobývacím prostoru na katastr nemovitostí. Oznamovací povinnost je vložena na bedra těch orgánů, které tyto územní prvky stanovily.

4/ Další legislativní aktivity

Stejně jako v letech 2011 a 2012 připravoval Český báňský úřad ve spolupráci s Ministerstvem průmyslu a obchodu a v některých otázkách i s Ministerstvem životního prostředí **návrh věcného záměru zákona**, kterým se mění zákon č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon), ve znění pozdějších předpisů. Uvedený materiál mj. uvažoval o třech základních okruzích problémů, které by měly být legislativně nově upraveny. Jednalo se o určení některých zvláště ekonomicky významných nerostů jako nerostů strategických, dále o novou úpravu problematiky dobývacích prostorů a o otázku úhrad odváděných podle horního zákona. Věcný záměr byl zpracován a předložen vládě v červnu 2013; dne 3. července 2013 byl tento materiál z programu jednání vlády stažen. V případě,

že by byl návrh věcného záměru vládou schválen, předpokládá se následné zpracování paragrafového znění novely horního zákona.

Vzhledem k tomu, že se blíží nabytí účinnosti nového občanského zákoníku, vypracoval Český báňský úřad z vlastní iniciativy velmi **stručný návrh novely horního zákona**; cílem navržené novelizace je zpřesnění znění právní úpravy, pokud se jedná o vlastnictví nerostného bohatství, důlních staveb a důlních děl, a rovněž otázka převodu vlastnictví při převodu dobývacích prostorů. Návrh prošel připomínkovým řízením a připomínky k němu jsou předmětem vypořádacích jednání.

V návaznosti na činnost pracovních komisí Evropské rady a Evropské komise, jejichž zasedání se zástupce Českého báňského úřadu aktivně účastnil, bylo vydáno Nařízení EU č. 98/2013 o **uvádění prekursorů výbušnin** na trh a o jejich používání. Na vydání tohoto přímo závazného předpisu EU, který zakazuje osobám z řad široké veřejnosti používání některých v Nařízení uvedených látek, je nutno na národní úrovni legislativně reagovat. Gestorem za zpracování návrhu národního prováděcího zákona se stal Český báňský úřad. Ke zpracování návrhu byla ustavena odborná meziresortní pracovní skupina s účastí podnikatelské veřejnosti, z jejíž činnosti posléze vzešel návrh zákona. Ten byl rozeslán do meziresortního připomínkového řízení, v rámci kterého byla vznesena celá řada připomínek týkajících se zejména otázek dozoru a povolování některých aktivit. Připomínky k návrhu jsou – stejně jako u stručného návrhu novely horního zákona - předmětem vypořádání připomínek.

5/ Legislativní návrhy, které prozatím nebyly schváleny

Usnesením vlády č. 543 z 19.7.2012 bylo uloženo Ministerstvu průmyslu a obchodu, Českému báňskému úřadu a Ministerstvu vnitra v návaznosti na přijetí kontrolního řádu, tj. zákona č. 255/2012 Sb. připravit novelizaci zákona č. 61/1988 Sb.; návrh zpracoval Český báňský úřad. Novelizace byla předložena vládě v dubnu r. 2013. Vláda následně tento návrh schválila a předložila jej Poslanecké sněmovně parlamentu České republiky, kdy se návrh stal Sněmovním tiskem č. 1060. Vzhledem k tomu, že se Poslanecká sněmovna rozpustila, nebyl již tento návrh projednán ani schválen.

Stejná situace je u Sněmovního tisku č. 1127. Tento tisk obsahoval návrh změnového zákona k připravovanému zákonu státních úřednicích, včetně dílčí

změny zákona č. 61/1988 Sb. Ani tento návrh Sněmovna nestačila před svým rozpuštěním schválit.

6/ Závěrem

Velké množství legislativních prací, rozsah změn provedených v předpisech horního práva a hlavně praktické dopady z těchto skutečností vyplývající nepochybně zařadí roky 2012 a 2013 mezi významné mezníky v historii moderního českého horního práva. Skutečný přínos právních norem spojených s roky 2012 a 2013 bude však možno spolehlivě vyhodnotit až v delším časovém horizontu. Ty z připravovaných návrhů, které dosud nebyly schváleny, bude možná v budoucnu nutno ještě dopracovat, popřípadě znovu vyhodnotit jejich potenciální dopady.